

UNUTULMUŞ BİR YAZAR VE ESERİ ÜZERİNE: VASIF NECDET (ARMAY) VE GÜNAHKÂR KALBI ADLI ROMANI*

Doç. Dr. Ramis KARABULUT**

Öz: Vasıf Necdet (Armay), Kurtuluş Savaşı dönemi ve Cumhuriyet'in ilk yıllarında Bursa'nın kültür hayatında etkili olmuş şahsiyetlerden biridir. Hayatına dair ayrıntılı bilgiler bulun-mayan Vasıf Necdet, 1921 yılından 1933 yılına kadar Bursa'da *Kardeş* (1921-1933) ve *Hakikat* (1922) gazetelerini çıkarır. Sahibi ve başyazarı olduğu *Kardeş* gazetesinde 1921 yılında tefrika ettiği *Günahkâr Kalbi* (1924) romanını ve daha sonra *Muâşeret Yolları* (1926) adlı görgü kural-larına dair kitabını yayımlar. Bursa Gazeteciler Cemiyetinin internet sayfasında verilen bilgiye göre Bursa'nın işgali yıllarında düşmanla iş birliği yaptığı gerekçesiyle kurulan özel mahkemeye tutuklanır. Yargılama sırasında Kuvayimillîye'ye gizli destek verdiği anlaşılarak beraat eder. Vasıf Necdet'in *Günahkâr Kalbi* adlı romanı on altı bölüm, doksan dokuz sayfadan oluş-maktadır. Eserin sayfaları arasına yerleştirilmiş bir genç kadın ve erkeği gösteren on iki adet fotoğraf bulunmaktadır. Bu özelliği dolayısıyla iç kapakta eser "resimli roman" olarak nitelendi-rilmiştir. Bursa Orhaniye Matbaası'nda 1924 yılında basılmıştır. Girişte yazarın bir fotoğrafı ve "Birkaç Söz" başlığı altında eser hakkında kısa bilgi verilmiştir. Yazar, bu yazıda eserini 1328 (1912)'de yazdığını, basımından dört sene önce (1920-1921) gazetede tefrika ettiği zaman oku-yucunun eseri çok sevdiğini, konusunun gerçek bir olaya dayandığını ve roman türünde ilk eseri olduğunu belirtir. Bütün bu özellikleriyle Vasıf Necdet'in *Günahkâr Kalbi* adlı eseri, Cumhuriyet'in ilk yıllarının popüler romanları arasında sayılabilir. Bir başka ifade ile Nezihe Muhittin, Muazzez Tahsin, Kerime Nadir, Oğuz Özdeş, Peride Celal, Suat Derviş, Mükerrrem Kâmil Su ve Güzide Sabri gibi popüler aşk romanı yazarlarının arasına Vasıf Necdet de alınabilir. Vasıf Necdet'in eserinin talihsizliği belki de Bursa'da basılmış olmasıdır. İstanbul'da basılsa idi belki daha geniş kitlelere ulaşacak ve daha tanınır olacaktı. Yani bu bağlamda o günlerin Türkiye'sinde matbuatın merke-zinden uzakta oluşun dezavantajını da hesaba katmak gerekir. Edebiyat âleminde unutulmuş olmak, Vasıf Necdet ve eseri için bir talihsizliktir denilebilir.

Anahtar Kelimeler: Vasıf Necdet, Türk romanı, popüler roman, *Günahkâr Kalbi*.

ORCID ID : 0000-0001-9164-3308

DOI : DOI: 10.31126/akrajournal.1356870

Geliş tarihi : 07 Eylül 2023 / Kabul tarihi: 13 Eylül 2023

*Bursa'nın Edebiyatı / Edebiyatın Bursa'sı Bilgi Şöleni (Bursa, 14 -16 Ekim 2022)'nde sunulan yayımlanmamış bildirinin makaleye dönüştürülmüş hâlidir.

**Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

**ON A FORGOTTEN AUTHOR AND THEIR WORK: VASIF NECDET
(ARMAY) AND HIS NOVEL *GÜNAHKÂR KALBİ***

Abstract: Vasif Necdet (Armay) is one of the figures who were influential in the cultural life of Bursa during the War of Independence and the first years of the Republic. From 1921 to 1933, he published the newspapers *Kardeş* (1921-1933) and *Hakikat* (1922) in Bursa. In the newspaper *Kardeş*, of which he was the owner and editor-in-chief, he serialized his novel *Günahkâr Kalbi* in 1921 and published in 1924. He also published a book on etiquette called *Muaşeret Yolları* in 1926. According to the information given on the website of the Bursa Journalists' Association, he was arrested by the special court on the grounds of collaborating with the enemy during the occupation years of Bursa, and was acquitted during the trial after it was understood that he had secretly supported the Turkish revolutionaries. There is no detailed information about Vasif Necdet's life.

Vasif Necdet's novel named *Günahkâr Kalbi* consists of sixteen chapters and ninety-nine pages. There are twelve photographs placed between the pages of the work showing a young woman and a man. Because of this feature, the work is described as a "comic" on the inner cover. The novel was published in Bursa Orhaniye Printing House in 1924. In the introduction, a photograph of the author and brief information about the work are given under the title of "A Few Words". The author emphasizes that he wrote his work in 1328 (1912), four years before it was published (1920-1921). When it was serialized in the newspaper, the reader liked this work very much. Its subject was based on a real event and it was his first novel in the genre.

With all these features, Vasif Necdet's *Günahkâr Kalbi* can be regarded among the popular novels of the first years of the Republic. Vasif Necdet should be included among popular romance writers such as Nezihe Muhittin, Muazzez Tahsin, Kerime Nadir, Oğuz Özdeş, Peride Celal, Suat Derviş, Mükerrerem Kamil Su and Güzide Sabri. The misfortune of Vasif Necdet's work is perhaps that it was published in Bursa. If it had been published in İstanbul, perhaps it would have reached wider audiences and would have been better known. In other words, it is necessary to take into account the disadvantage of being far from the centre of the press in those days in Turkey in this context. It can be said that oblivion is a misfortune for Vasif Necdet and his work.

Key Words: Vasif Necdet, Turkish novel, popular novel, *Günahkâr Kalbi*.

1. Vasif Necdet (Armay) Kimdir?

Bursalı gazeteci ve yazar Vasif Necdet (Armay)'in biyografisi hakkında ayrıntılı bilgi bulunmamaktadır. Bursa Gazeteciler Cemiyeti'nin internet sayfasındaki bilgiye göre Kurtuluş Savaşı yıllarında Bursa'da kuyumculuk ve gazetecilik yapar, soyadı kanunundan sonra "Armay" soyadını alır. Daha sonra Bursa'da çıkmış olan *İntibah* (1921) gazetesinde bir süre yazı işleri müdürlüğü yapar (1921), Kurtuluş Savaşı yıllarında sahibi ve başyazarı olduğu *Kardeş* (1921-1933) ve *Hakikat* (1922) adlı gazeteleri çıkarır. Savaşın sonunda vatana ihanet suçlamasıyla yargılanıp berat eder (<http://bgc.org.tr/ansiklopedi/vasif-necdet-bey-armay-.html>).

Yazar hakkında tarafımızdan yapılan araştırmada bazı yeni bilgilere de ulaşılmıştır: *Kardeş* gazetesinin 26 Şubat 1339/1923 tarihli 142. sayısında vatana ihanet suçlamasıyla tutuklanması ve yargılanması konusunda "Hıyanet-i Vata-

niye'den Hizmet'i Vataniyeye" adlı bir yazı yayımlar. Bu yazıda hayatı, eğitimi, asıl mesleği, Bursa'daki faaliyetleri hakkında az da olsa bazı bilgiler verilir ve mahkemedeki savunmasını olduğu gibi aktarır. Hatta savunmasında Bursa'daki bazı arkadaşlarıyla düşman hakkında bilgi toplayıp Ankara'ya gönderen bir istihbaratçı olduğunu itiraf etmek zorunda kaldığını anlatır. Yani vatan haini değil, ülkesine hizmet eden bir vatansever olduğu ortaya çıkarak aklanır. Ayrıca bu mahkemeden dört yıl önce (1919) otuz altı yaşında kendi isteğiyle subaylıktan emekli olduğunu söyler. Bu tarihten otuz altı yıl geriye gidildiğinde yazarın doğum tarihinin muhtemelen 1883 olduğu anlaşılır. Yine bu yazıda 1317 (1901)'de Mekteb-i Harbiye'den mezun olduğunu belirtir ve Mustafa Kemal Atatürk'ün Harp Okulu'ndan sınıf arkadaşı olmakla övünür:

Gazi Mustafa Kemal Paşa hazretlerinin sınıf refiki olmakla müftehirim. Dört sene evvel 36 yaşında ve kendi arzumuyla tekaüde sevk olunmuş ve Bursa'da ikametini münasip göyerek ticaretle iştiğal etmekte idim. Bursa ani bir surette işgal edildi. Fırar edemedim. Efrad-ı ailem kesirdi. Dâhilde hizmete karar verdim. Hizmet için bir mevki sahibi olmak icap ediyordu. Şimdi tarihte yaşayan hükümetin resmen müsaadesini istihsal ederek "Hakikat" ismiyle bir gazete çıkardım. Bu şekilde her tarafa girip çıkıyordum. Birkaç küçük hizmetten sonra Ankara'dan vazife-i irşadla Bursa'ya gönderilen ve elyevm Hilâl-i Ahmer reis-i saniyesi bulunan şehid-i mağfur Kaymakam Ali Rıza Bey'in haremî ve şehid-i muharrem mülazım Burhaneddin Bey'in validesi Firuz Hanımefendi ile yemin ederek iki kişiden mürekkep mini mini bir grup teşkil ettik (Vasıf Necdet, 1339/1923: 1)

Bursa'nın işgalden kurtulduğu gece (11 Eylül 1922) Vasıf Necdet de şehrin ileri gelenleriyle düşman şehri terk ederken zarar vermesini engellemek için belediye binasında bulunanlar arasındadır. Bursa'nın kurtuluşunu anlatan *İkdam* gazetesindeki haberde bu olay şöyle aktarılır:

Hunriz ve hain müstevliler son dakikalarda belediye dairesini ihata ederek iki bomba atmışlar ve kapıları zorlamaya başlamışlardı. Belediyede muhat bir hâlde bulunan müdür-i mesulümüzle belediye sermüfettişi Vasfî, İntibah sahib-i imtiyazı Süreyya, Hakikat müdürü Vasıf Necdet Beyler ile zevat-ı saireden bir kısmı bodruma ve diğer taraflara iltica ederek son dakikalari yaşarlarken Papa Argiri'nin miçosu maksad-ı hainanesini icraya muktedir olamayarak şanlı ve kahraman ordu tarafından defedilmiştir. Gece saat alaturka yarımında Bursa tahlis edilmiş ve kırmızı sancağına kavuşmuş bulunuyor idi (Bursa Nasıl İstirdat Olunmuştu? 1922: 1).

Vasıf Necdet Bey'in adı yakın dönem Türk eğitim tarihindeki önemli bir olayla da anılır. Olay kısaca şöyledir: 1928 yılında Bursa Amerikan Kız Koleji'nde misyonerlik faaliyetleri yapıldığına dair gazetelerde haberler çıkması

üzerine yapılan soruşturmalar neticesinde bu okullar kapatılır. Bu olay uluslararası bir krize dahi yol açar. Prof. Dr. Erol Güngör, 26 Kânunusani 1928 tarihli *Cumhuriyet* gazetesinden alıntılararak bu olayı *Türkiye’de Misyoner Faaliyetleri* adlı kitabında şöyle nakleder:

Bursa Amerikan Kız Koleji talebesinden Balıkesir askeri kalem reisi Miralay Talat Bey’in kızı Seniha Talat, mütekaid Yüzbaşı Rıza Bey’in kızları Kâmran ve Nemika, “Kardeş” gazetesi sahibi Vasıf Necdet Bey’in kızı Madelet Necdet hanımların mektep muallimleri tarafından gayritabiî ve dinî telkinata maruz ve binnetice Protestanlık akidesini kabule ikna edildikleri anlaşılmıştır. Bu hanımlar reşit olmadan evvel telkine maruz bulduklarına göre mektebin çocukların tecrübesizliklerini ve zaaflarını istismar ettiği tamamen tahakkuk etmiştir (1999: 34).

Vasıf Necdet (Armay)’in bundan sonraki hayatı ve ne zaman, nerede öldüğüne dair bir bilgi bulunmamaktadır. Eserleri şunlardır:

Kitaplar: Yazarın yayımlanmış iki kitabı vardır. Bunlar *Günahkâr Kalbi* (1924) adlı romanı ve görgü kurallarını konu alan *Muşeret Yolları* (1926)’dır.

Gazeteler:

Kardeş: Haftalık bir gazetedir. Sahibi ve yazı işleri müdürü Vasıf Necdet’tir. “Menafî-i milliyeye hadim siyasî, edebî ve içtimâî Türk gazetesidir” sloganıyla Orhaniye Matbaası’nda basılmıştır. Kuruluş tarihi 16 Kânunuevvel 1337 / 16 Aralık 1921’dir.

Hakikat: Sahibi ve imtiyaz müdürü Vasıf Necdet’tir. Haftada üç gün yayımlanır. “Siyasî, içtimâî, fennî, edebî bîtaraf Türk gazetesidir.” sloganıyla yayımlanır. Kuruluş tarihi 16 Kânunusani 1338 / 16 Ocak 1922’dir. Bursa Vilayet Matbaası’nda basılmıştır. Bu gazetelerin bir iki sayısı dışında kütüphanelerde koleksiyonlarına ulaşılamamaktadır.

Vasıf Necdet Bey’in *Günahkâr Kalbi* romanının girişinde yazarın fotoğraf 1’deki resmi yer almaktadır.

Fotoğraf 1: “*Günahkâr Kalbi* Muharriri Vasıf Necdet Bey”

2. *Günahkâr Kalbi*

Hakkında Bazı Tespitler

Künyesi: “Vasıf Necdet, *Günahkâr Kalbi*, Resimli Roman, Naşiri: Mektepliler Yurdu Kütüphanesi Sahibi Muharrem Yaşar, Bursa Orhaniye Matbaası, 1924, 99 s.”

Bu künyeden de anlaşılıyor ki yayın biçimine göre eser resimli romandır. Bölümler arasına yerleştirilmiş 12 adet fotoğraf bulunmaktadır. Bunlar içeriğe uygun olarak erkek ve kadın kahramanları temsil eden fotoğraflardır. Örnek bir fotoğraf:

Yazar, girişteki “Birkaç Söz” başlıklı takdim yazısında eser hakkında şu bilgileri verir:

Günahkâr Kalbi; (1)328 (1912)' de yazılmış, dört sene evvel tefrika olarak neşredilmişti. Tekrar kitap şeklinde tabii eserin kıymet-i edebiyeyi haiz bulunmasıyla değil, gazetesinin bazı teveccühkâr karilerinin arzusuyla. *Günahkâr Kalbi*'nin yalnız bence bir kıymet-i hususiyesi varsa o da hakikate pek yakın ve benim o zamana ait ilk eserim olmasıdır.

Bursa - 16.5.(1)924

Bu sözlerden anlaşılıyor ki eser, 1912 yılında yazılmış, ancak 1924'teki basımından dört sene evvel de *Kardeş* gazetesinde tefrika edilmiştir. Eser, Arapça - Farsça kelime ve tamlamalarla yüklü ağır dili, aşırı duygusal, nezaketli üslubuyla Edebiyat-ı Cedide (Servet-i Fünûn) ve Fecr-i Atî romanlarını hatırlatmaktadır. Ayrıca *Günahkâr Kalbi*, Edebiyat-ı Cedide dışında kalan sanatçılardan Safvet Nezihî'nin *Zavallı Necdet* romanından da izler taşımaktadır: Yazarın adının Necdet olması dışında eser kahramanlarının adlarının da Necdet olması ve her iki yazarın “kuyumculuk” ile uğraşmış olmaları (Cevdet Kudret, 2004: 341) da dikkat çekicidir.

Yukarıdaki bilgiler dikkate alınarak Vasıf Necdet, Türk edebiyatında II. Meşrutiyet dönemi ile Cumhuriyet döneminin popüler romancıları (Enginün,

2001: 271-278) arasında yer almalıdır. Yani Aka Gündüz, Mahmut Yesari, Muazzez Tahsin Berkant, Kerime Nadir, Oğuz Özdeş gibi popüler romancılar arasında Vasıf Necdet de sayılabilir. Vasıf Necdet ve eserinin talihsizliği belki de Bursa’da basılmış olmasıdır. Yani yazar ve eseri için matbuatın merkezinden uzakta olmanın dezavantajından söz edilebilir.

3. Batakhaneye Gömülen Bir Aşkın Romanı: *Günahkâr Kalbi*

3.1. Konusu: Varlıklı bir ailenin iyi yetişmiş oğlu olan Necdet’in tutkuyla bağlandığı Lusiya adlı hayat kadınıyla yaşadığı acıklı aşk eserin ana konusudur. Olayların özeti kısaca şöyledir:

Galatasaray Lisesi ve Mekteb-i Hukuk’u bitirmiş olan Necdet, bir devlet dairesinde memurdur. Babadan hatırı sayılır bir miras kaldığı için maddi sıkıntısı yoktur. Annesi ve kız kardeşi ile müstakil evlerinde oturmaktadır. Aldığı maaşı giyim kuşamına harcar; annesinin geliri evlerini rahat idare eder düzeydedir.

Arkadaş çevresinde Necdet “büyük şair” olarak çağrılır. Temmuz ayında bir gün okuldan arkadaşı Sedat’la Kafe Lüksenburg’ta bilardo oynadıktan sonra birlikte Beyoğlu’na doğru yürürler. Bu bilardo oyunu, “Beyoğlu gecesine” oynanmıştır. Sedat, Necdet’i Beyoğlu’nda bir randevu evine götürür. Necdet o geceyi Lusiya adlı bir Rum hayat kadınıyla geçirir. Bu onun bir kadınla ilk birlikteliğidir. Necdet o gecenin sabahında kirlenmiş hissiyle pişmanlık duyar fakat Lusiya’yı da bir daha unutamaz. Her ne kadar ondan ve günah evinden uzak kalmaya çalışsa da başaramaz. Günahkârlık ve kirlenmişlik duygusuyla Lusiya’ya karşı hissettiği arzu arasında uzun süre bocalar. Bu arada Sedat da arkadaşını düşkün bir kadınla tanıştırdığı için suçluluk duygusu içindedir.

Bu olaydan bir hafta sonra iki arkadaş yine bir pazar günü karşılaşırlar. Sedat, Necdet’e bir daha o eve gitmemesi konusunda uyarılarda bulunur. O tip evlerin sadece paraya saygı duyduklarını anlatmaya çalışır. Necdet söylenelere hak verir. Aradan bir süre geçince Lusiya, bir uşakla Necdet’e bir mektup gönderir. Bu mektubun içinde Lusiya’nın bir fotoğrafı da vardır. Fotoğrafı defalarca yırtmak ve Lusiya’dan kurtulmak istese de hiçbir zaman bunu başaramaz. Lusiya’nın buluşma isteğini kabul eder ve Tepebaşı Bahçesi’nde buluşurlar. Fakat etraftaki insanlar Lusiya’yı göstererek imalı bir biçimde konuşmaktadırlar. Necdet, bu durum karşısında rahatsız olur fakat Lusiya onu çalıştığı eve gitmeye ikna eder. Bu arada Necdet, düşmüş kadınların kendi iradeleri ile mi yoksa ekonomik nedenler yüzünden mi o hayatı yaşadıkları konusunda çelişkili düşünceler içindedir.

Necdet bir sabah Lusiya'yı ziyarete gittiğinde onun bir gece âleminden henüz dönmediğini öğrenir. Orada bulunan Lili adlı kadından Lusiya'nın Necdet'e âşık olmadığını, onun Necdet gibi genç erkekleri parası için baştan çıkararak bir yalancı olduğunu öğrenir. Fakat tam olarak söylenenlere inanmaz. Necdet, randevu evinde geçirdiği gecelerde annesi ve kız kardeşine arkadaşında kalacağı yalanını söyler. Bunlar onun hayattaki ilk yalanlarıdır. Bu durum da Necdet'i üzmektedir. Lili'den duyduklarından sonra Necdet bu evden kaçarcasına uzaklaşır. Günler geçtikçe annesi ve kız kardeşine duyduğu sevgiyi sanki Lusiya parça parça çalmaktadır. Lusiya yüzünden onları kaybetme korkusu içindedir. Hatta Lusiya'dan uzak kaldığı günlerde bu ilişkiyi anlatan "Günahlarımın Karşısında" adlı bir roman yazmaya başlar. Fakat Necdet bir türlü Lusiya'yı unutamaz. Bu durumu fark eden Sedat, arkadaşını bu çıkmazdan kurtarmaya çalışır fakat bu girişim de işe yaramaz. Necdet karamsarlık içinde, yaşama arzusunu kaybetmiş, ölümü arzulamaktadır. Tam o günlerde okul arkadaşlarından Şevket'e rastlar. Kumar müptelası bu arkadaşı, sıhhatini de kaybetmiştir. Şevket'in kumar bağımlılığı ile kendisinin Lusiya'ya olan düşkünlüğü arasında bir benzerlik bulur.

Necdet, bazen de kadınların çekilmez hayatı güzelleştiren ve şiiir katan varlıklar olduğunu düşünür. Lusiya'dan ve çevresinden uzaklaştığı bir ara ailecek sayfıyeye, babasının önceki eşinden olma üvey ablası Güzin'de bir süre kalmaya giderler. Necdet tekrar İstanbul'a döndüğünde liseden arkadaşı Doktor Vedat'a rastlar. Vedat, kadın hastalıkları mütehassısıdır. Paris'te tıp tahsili yapmış bu gençle bir müddet sohbet ettikten sonra ayrılırlar. Aradan birkaç hafta geçtikten sonra Doktor Vedat'ın muayenehanesine uğrar. Onun Elis adında bir metresi olduğunu öğrenir. Bunun üzerine Necdet şüphelenerek Lusiya'yı ziyaret eder. Onun randevu evinden ayrılıp kendi evine taşındığını öğrenir. Lusiya ile buluştuğunda ondan kendisini bir daha aldatmayacağını sözünü alır. Fakat Necdet kısa süre içinde Elis'in aslında Lusiya olduğunu öğrenip deliye döner. Doktor Vedat, ona bir apartman dairesi kiralamış, metresi yapmıştır. Necdet, Doktor Vedat'a Lusiya ile olan ilişkisini defalarca anlatmak istese de yapamaz. Necdet olaya sadece kendisi açısından değil, Lusiya'nın ekonomik şartları açısından da bakar. Çünkü ona göre Lusiya ekonomik bir mecburiyetin içindedir.

Necdet süreklili Lusiya ile ilişkisini bitirdiğini tekrar etse de eserin sonunda Lili'den Lusiya'nın tekrar randevu evine döndüğünü, ölüm döşeğinde olduğunu öğrendiğinde koşarcasına ona gider. Gerçekten de Lusiya çok ağır hastadır, yerinden kalkamayacak kadar zayıflamış, ağzından kan gelmektedir. Necdet, beş parasız kalmış olan Lusiya'ya iyi bakması için evin sahibesine cüzdanındaki bütün parasını verir. Ertesi gün tekrar geldiğinde ise Lusiya son anlarını yaşamaktadır. Necdet'e "Necdet benim olmuştum. Artık ben ölmeyeceğim

değil mi Necdet? Sen beni kurtaracaksın.” dedikten sonra “günahkâr kalbinin” son atışları sonsuza kadar durur. Bu ölüm sahnesiyle roman son bulur.

3.2. Yapı: Üçüncü şahıs yazar anlatıcının hâkim bakış açısı ile kaleme alınan eserde kurgu oldukça basit tutulmuş. Düz bir çizgide devam eden tek bir olaylar zinciri eserin olay örgüsünü oluşturmaktadır. Roman, numaralandırılmış on altı bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler arasındaki geçişler son derece ani ve acemicedir. Yani bağlantılar oldukça kopuk izlenimi vermektedir. Ayrıca olay örgüsünde eğreti duran ve eserde pek işlevi olmayan kısımlar da bulunmaktadır. Örneğin Necdet’in üvey ablası ve eniştesinin anlatıldığı kısım romanda işlevsiz gibi durmaktadır. Olay örgüsünde gerçeklik duygusuna zarar veren tesadüfler de bulunmaktadır. Arkadaşlarla hep sokakta karşılaşmalar, Necdet’in sevgilisinin aynı zamanda Doktor Vedat’ın metresi çıkması gibi tesadüfler kurgunun gerçekliğine zarar vermektedir.

Şahıs kadrosu açısından pek kalabalık olmayan eserde Necdet ve Lusiya, dikkatlice ve ayrıntılı tasvir edilmiştir. Sedat, Doktor Vedat ve Şevket gibi ikinci dereceden şahsiyetlerin portreleri üzerinde fazla durulmamıştır.

Yazar, zaman kurgusunu da çok fazla ihmal etmiş gözükmektedir. Vakanın geçtiği dönem ve yıla dair hiçbir ipucu bulunmamaktadır. Sadece eserin başında temmuz ayında bir günden bahsedilmektedir. Ayrıca yazar yer yer “temmuz” ayından söz ederken “yaz ayı” yerine “bahar ayı” ibaresini kullanmaktadır. Bu kullanımın nedeni dönemin İstanbul Türkçesinin bir özelliği olmalıdır. Bütün olaylar, zamana dair ipuçlarından hareketle (kesin olmamakla birlikte) birkaç aylık zaman dilimi içinde geçmektedir.

Romanda açık mekânlar ayrıntısıyla verilmezken bilhassa Necdet’in ziyaret ettiği kapalı mekânlar özenli bir şekilde tasvir edilmiştir. Açık mekânlar genellikle Köprü, Şişli ve Beyoğlu’dur. Kapalı mekânlar ise Sedatların evindeki oda, Necdet’in odası, Lusiya’nın çalıştığı ev ve Doktor Vedat’ın muayenehanesi vb.’dir... Kapalı mekân tasvirindeki ayrıntı ve ısrar, bahsedilen ilişkinin aleni-yete kapalı oluşu ve Necdet’in bütün gayretine rağmen Lusiya’dan vazgeçme konusundaki iradesizliği ile paralellik gösterir.

3.3. Tema: Roman, düşkün bir kadının acıklı sonunu anlatır. Feminist bir bakış açısıyla düşkün kadın tipine merhametli bir yaklaşım söz konusudur. Bu bakımdan Necdet, kadın erkek ilişkisine sadece erkek açısından değil, sevdiği kadın açısından da bakmaya çalışır. Necdet bunu yaparken referansı okuduğu ve çoğu zaman yanında bulundurduğu Paul Bourges’in romanlarıdır. Sürekli “Düşkün kadınlar ekonomik nedenlerle bu duruma düşerler...” tezi üzerinde fikirler yürütür. Ayrıca roman boyunca para konusu da hemen her bölümde bir

şekilde dile getirilir. Hatta yazar, eserin yansıtıcı merkezi konumundaki Necdet'e mutluluk ve aşkın para söz konusu olduğunda mümkün olamayacağını söyler. Örneğin şu paragraf romandaki bu fikrin bir özetidir:

Lusiya onun nazarında artık adi, zelil bir kadın değildi. Talihin, zaruretin bigünah, masum, zavallı bir esiri idi. Ah! Talih! Diyordu. İnsaniyetin bu mustarip, bu çaresiz, bu mahkûm, bu müstekır mevcutlarını süründüren, inleten, dilendiren hep sensin! Ve senin hemşiren olan paradır. (s. 97)

Necdet, üzüntülü olduğu bir gün Beyoğlu'na çıkıp içki içmek ister. Ancak garsonun getirdiği içkiyi epeyce düşündükten sonra bağımlısı olmak korkusuyla geri gönderir. Fakat Necdet'in başka bir bağımlılığı vardır: Arkadaşı Şevket'in kumar ve içki bağımlısı olması gibi Necdet de imkânsız aşkı Lusiya'ya bağımlıdır. Ondan vazgeçemez. Bu yönüyle Necdet, İntibah romanın mirasyedi toy delikanlısı Ali Bey tipini hatırlatmaktadır.

Necdet'in kadınlara bakış açısı oldukça olumludur. Onların hayatı güzelleştirdiğine inanır. Sıkça şu ifadeyi kullanır: "Bir kadının şiir-i hüsnü..." (s. 76).

Kişilik olarak Necdet'in eser boyunca hayata bakışı son derece kötümserdir. Hayattan pek beklentisi olmayan Necdet'e göre mutlu olmak mümkün değildir. Bunu "Hayatta mesut olmak mümkünsüzdür." (s. 76) sözüyle dile getirir. Bu söz aynı zamanda eserin ana temininin ifadesidir denilebilir.

Roman oldukça şiirli ve lirik denecek bir üslupla kaleme alınmıştır. Şu paragraf buna örnek olabilecek niteliktedir:

Necdet kalbi parçalanarak ayağa kalktı. Lusiya'nın ellerini tutarak onun hâlâ güzel, hâlâ bir şiir olan derin siyah gözlerinin içine bakarak, Lusiya dedi, ben seni asıl şimdi seviyorum (s. 96).

Sonuç

Yukarıdaki bilgilerden hareketle Vasıf Necdet (Armay)'in Kurtuluş Savaşı ve Cumhuriyet'in ilk yıllarında Bursa'nın kültür hayatına yön veren kişilerden biri olduğu rahatlıkla söylenebilir. Güçlü bir edip olmasa da ülkenin ve Bursa çevresinin düşmandan kurtuluşu için hizmetleri unutulmamalıdır. Fakat hayatı ve eserleri hakkında temel kaynaklarda hiçbir bilgiye yer verilmemesi bir eksikliktir. Umulur ki çalışma bu eksikliği kısmen de olsa giderir. Kitapları ve gazeteleri üzerine bilimsel çalışmalar yapılarak kültür hayatına kazandırılması büyük bir kadirşinaslık olacaktır.

Günahkâr Kalbi (1924) Türk romanına küçük de olsa bir katkıdır. Eser Cumhuriyet'in ilk yıllarının popüler romanları arasında sayılabilir. Vasıf Necdet'in eserinin talihsizliği belki de Bursa'da basılmış olmasıdır. İstanbul'da

basılıysaydı, belki daha geniş kitlelere ulaşacak ve daha tanınır olacaktı. Bu açıdan bakıldığında o günlerin Türkiye’inde matbuatın merkezinden uzakta olmanın dezavantajını da hesaba katmak gerekir.

Edebiyat âleminde unutulmuş olmak elbette Vasıf Necdet ve eseri için bir talihsizliktir. Kurtuluş Savaşı’na verdiği destek, Bursa ve çevresinin kültür hayatına katkılarından dolayı vatansever bir aydın ve yazar olarak anılmayı hak etmektedir. Hiç olmasa biyografisi ve eserlerinin gün ışığına çıkarılması Türk kültür ve edebiyatına bir katkı olacaktır.

KAYNAKÇA

- “Bursa Nasıl İstirdat Olunmuştu?”, *İkdam*, S. 9174, 2 Teşrinievvel 1922, s. 2.
- Cevdet Kudret (2004), *Türk Edebiyatında Hikâye ve Roman 1*, Dünya Kitapları, İstanbul.
- Enginün, İnci (2001), *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*, Dergâh Yayınları, İstanbul.
- Güngör, Erol (1999), *Türkiye’de Misyoner Faaliyetler*, Ötüken Yayınları, İstanbul.
- Hakikat* (1338 / 1922), Siyasî, İçtimai, Fennî, Edebî Bitaraf Türk Gazetesidir, Sahib-i İmtiyaz ve Müdür-i Mesulü: Vasıf Necdet, Bursa.
- <http://bgc.org.tr/ansiklopedi/vasif-necdet-bey-armay-.html> (Erişim tarihi: 12.10.2022).
- Kardeş* (1337 / 1921), Menafi-i Milliyeye Hadim Siyasî, Edebî, İçtimai Türk Gazetesi, Sahip ve Müdür-i Mesulü: Vasıf Necdet, Bursa.
- Vasıf Necdet (Arma) (1924), *Günahkâr Kalbi*, Orhaniye Matbaası, Bursa.
- Vasıf Necdet (Arma) (1926), *Muşeret Yolları*, Bursa Kardeş Matbaası, Bursa.
- Vasıf Necdet (Arma) (1339 / 1923) , “Hıyanet-i Vataniyeden Hizmet-i Vataniyeye”, *Kardeş*, S. 142, 26 Şubat 1339 / 1923, s. 1.